

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

In dit *Intermezzo* laten we via een passage uit *Grand Hotel Europa* van Ilja Leonard Pfeijffer zien hoe Europa oplicht en betekenis krijgt in het leven van burgers. Hierin is de auteur zelf als personage aan het woord.

Het oude Europa

‘Als halve Italiaan en ingezetene van Venetië ben ik daarbij gevoelig voor de gevolgen van toerisme vanuit het perspectief van de ontvangende partij. Hoewel toerisme een verdienmodel is, of in ieder geval geacht wordt dat te zijn, en er voor veel toeristische bestemmingen ook geen alternatieve verdienmodellen voorhanden zijn, levert het ongemak op, richt het schade aan en is het voor de lokale bevolking een buitengewoon problematisch fenomeen. Daar kunnen jullie in Amsterdam inmiddels over meepraten. Een stad die zich uitlevert aan toerisme, verkoopt haar ziel. Terwijl toeristen bovenal op zoek zijn naar een authentieke ervaring, veroorzaakt hun aanwezigheid een teleorgang van de authenticiteit die ze begeren. Of die authenticiteit wordt op een weinig authentieke wijze speciaal voor hen gecreëerd.

Toerisme vernietigt datgene waardoor het wordt aangetrokken. Dat vind ik in al zijn tragiek een uiterst fascinerend verschijnsel.

Toerisme is van alle tijden, maar het massatoerisme is een recent fenomeen, dat een onderscheidend kenmerk is van onze tijd. Mijn ouders waren achttien toen ze voor het

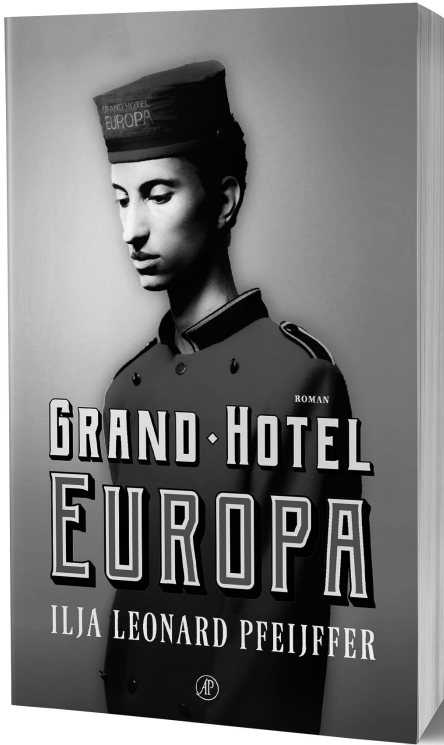
eerst in het buitenland kwamen op een fietstocht naar het drielandenpunt. Op hun tweeëntwintigste zagen ze Parijs voor het eerst. Je kunt er bijna jaloers op zijn hoe groot de wereld toen nog was. En dat is om precies te zijn één generatie geleden. De lowbudgetvluchten hebben de wereld veranderd. Alle bestemmingen ter wereld zijn even dichtbij, namelijk één vlucht ver, en bereikbaar voor het plebs. [...]

Toerisme is misschien het zichtbaarste gevolg van de globalisering. Niemand wordt nog beschermd door afstand. Terwijl de binnenlanden van de duistere continenten ten prooi vallen aan het neokolonialisme van onze met rugzak en camera uitgeruste nieuwsgierigheid, wordt ons oude Europa overspoeld door bezoekers uit de nieuwe wereldmachten in Azië en Amerika. Vooral dat laatste interesseert mij, omdat het ons met onze neus op de veranderende verhoudingen in de wereld drukt en dwingt na te denken over onze Europese identiteit.

Wat Europa de wereld te bieden heeft, is zijn verleden. Terwijl het oude continent op alle fronten aan invloed inboet op het wereldtoneel, hebben we misschien ook weinig andere keuzen dan ons verleden te verkopen. De landen die ooit de bakermat waren van de Europese beschaving, Griekenland en Italië, teren inmiddels zo goed als volledig op de exploitatie van hun vroegere belang. Zonder toerisme zouden ze

---

Wat Europa de wereld te bieden heeft, is zijn verleden

Ilja Leonard Pfeijffer

Grand Hotel Europa.

Amsterdam: De Arbeiderspers, 2018

vervallen tot derdewereldlanden. De vraag dringt zich op of dat de bestemming is van Europa als geheel.

Toerisme vormt een ongemakkelijk contrast met de andere vorm van migratie die het gevolg is van de globalisering en die we zonder reserve als problematisch beschouwen. Terwijl we onze grenzen zo gastvrij mogelijk openen voor buitenlanders die komen om hun geld uit te geven, willen we ze sluiten voor buitenlanders die komen om geld te verdienen. De beide vormen van migratie interfereren ook met elkaar op een onsmakelijke manier. Toeristen aan de Middellandse Zee zwemmen in een massagraf. De voornaamste reden vanuit Grieks perspectief waarom de vluchtelingen crisis van 2015 zo urgent was en zo snel mogelijk moest worden opgelost, was dat de aanwezigheid van vluchtelingen op het strand de toeristen verjoeg.

Om af te sluiten met een persoonlijke obsessie wil ik hier nog aan toevoegen dat toerisme raakt aan thema's die mij altijd fascineren en waarover al mijn boeken wel op een bepaalde manier gaan, en dan doel ik met name op de schimmige en immer vervagende scheidslijn tussen echt en nep, feit en fictie, realiteit en fantasie, werkelijkheid en verzinsels, omdat ondernemers die geld willen verdienen aan toeristen inspelen op hun verwachtingen en vooroordelen en doelbewust de illusie van authenticiteit creëren waarnaar zij op zoek zijn. Het verschijnsel toerisme is de ultieme problematisering van het op zich al steeds problematischer wordende concept van authenticiteit.'